

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА ПРАВА «КРОК»
Навчально-науковий інститут психології**

Кафедра психології

Долгий Богдан Михайлович

УДК 159.952-057.874

Кваліфікаційна робота

Чинники розвитку професійної успішності психолога

053 «Психологія»

«Організаційна психологія»

Подається на здобуття освітнього ступеня бакалавр

Кваліфікаційна робота містить результати власних доробок. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело Б.М. Долгий

Науковий керівник Сингаївська Ірина Валентинівна, кандидат психологічних наук, професор, професор кафедри психології

Київ – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ ПРОЯВУ ТА РОЗВИТКУ УВАГИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	6
1.1. Загальна характеристика розвитку молодшого школяра.....	6
1.2. Розвиток пізнавальних психічних процесів	10
1.3. Особливості прояву уваги молодших школярів	21
Висновки до розділу 1	26
РОЗДІЛ 2. ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ АСПЕКТІВ УПРАВЛІННЯ УВАГОЮ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	28
2.1. Організація та методики дослідження	28
2.2. Аналіз результатів емпіричного дослідження прояву уваги молодших школярів	33
2.3 Результати дослідження психологічних аспектів управління увагою молодших школярів	39
Висновки до розділу 2	44
РОЗДІЛ 3. ПРАКТИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З УПРАВЛІННЯ УВАГОЮ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ	46
3.1. Адаптація результатів дослідження у педагогічній практиці	46
3.2. Створення оптимальних умов для розвитку уваги в навчальному середовищі	55
Висновки до розділу 3	59
ВИСНОВКИ	61
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	65

ВСТУП

Увага є невід'ємною складовою психічного розвитку молодших школярів та відіграє ключову роль у їхній учбовій діяльності. Особливості прояву уваги у цьому віці є важливою проблемою, яку вивчають у загальній психології. Молодший школяр, належачи до вікової групи від 6 до 9 років, перебуває на етапі активного формування своєї психіки. Увага молодших школярів має свої особливості, оскільки їхня психіка знаходиться у процесі інтенсивного розвитку.

У цьому віці дитина активно розвиває свої когнітивні здібності, зокрема сприйняття, увагу, пам'ять та мислення. Розвиток пізнавальних психічних процесів, зокрема уваги, визначає успіх у навчанні та загальний розвиток дитини. Однак особливості прояву уваги молодших школярів, такі як її недостатня стійкість та вибірковість, варто детально розглядати для кращого розуміння їхнього психічного розвитку.

Мета дипломної роботи полягає в дослідженні особливостей прояву уваги молодших школярів та психологічних аспектів управління увагою під час навчання. З цією метою в рамках роботи вирішуються такі **завдання**:

1. Провести теоретичний аналіз проблеми уваги у контексті психологічного розвитку молодших школярів.
2. Здійснити емпіричне дослідження особливостей прояву уваги молодших школярів під час учбової діяльності.
3. Сформулювати практичні рекомендації щодо управління увагою молодших школярів під час навчання.

Об'єктом дослідження є увага молодших школярів під час учбової діяльності, а **предметом** – психологічні аспекти управління увагою молодших школярів під час навчання.

Наукова новизна роботи полягає в розширенні знань про прояв уваги молодших школярів та їхніх пізнавальних процесів, виявленні факторів, що впливають на увагу.

Практичне значення дослідження полягає у можливості використання його результатів в педагогічній практиці. Отримані дані можуть бути корисні для вчителів та педагогів у вдосконаленні методики навчання та організації уроків з молодшими школярами.

Проблема уваги вже стала об'єктом вивчення великої кількості досліджень у зарубіжній та вітчизняній психології. Проте, не зважаючи на наявність важливих висновків попередніх досліджень, ще існують невивчені аспекти, які варто ретельно розглянути. Сучасна психологія продовжує науковий пошук у цьому напрямку, зокрема в контексті методологічного, теоретичного та експериментального плану.

Попередні дослідження у галузі психології уваги надали значущий внесок у розуміння особливостей її функціонування у молодших школярів. Проте, для повного розуміння цієї проблеми, важливо розглядати її в контексті психологічного розвитку дитини та її учбової діяльності.

Вивчення психічних процесів молодших школярів, зокрема уваги, вирізняється актуальністю та практичною значущістю, оскільки вона спрямована на покращення умов навчання та розвитку дітей цього вікового періоду. У сучасному інформаційному суспільстві, де великий акцент робиться на розвиток когнітивних здібностей та успішність у навчанні, вивчення уваги молодших школярів стає особливо важливим завданням для психології та педагогіки.

Однією з ключових проблем у цьому контексті є нестійкість уваги та вибірковість, які характеризують процес сприйняття та обробки інформації дитиною. Розуміння цих особливостей дозволить розробити ефективні стратегії управління увагою на уроках та вдома, сприяючи покращенню якості навчання та розвитку кожної дитини.

Зазначені завдання та напрямки дослідження є актуальними та важливими для подальшого розвитку області психології та педагогіки. Результати нашої роботи можуть знайти практичне застосування в освітній сфері та сприяти оптимізації процесів навчання молодших школярів.

Таким чином, дана дипломна робота спрямована на вирішення актуальних питань психології уваги молодших школярів, а її результати можуть внести вагомий внесок у розуміння та підвищення ефективності учбового процесу цієї важливої вікової групи.

Апробація роботи. Результати дослідження опубліковані в тезах Міжнародної наукової конференції: Долгий Б. М., Сингаївська І. В. Психологічні особливості прояву уваги молодших школярів. Держава, регіони, підприємництво: інформаційні, суспільно-правові, соціально-економічні аспекти розвитку: тези доповідей V Міжнародної конференції (Київ, 07 грудня 2023 р.). К.: Університет "КРОК", 2023.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ ПРОЯВУ ТА РОЗВИТКУ УВАГИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

У першому розділі розглядається розвиток уваги у молодших школярів. Автор детально розглядає різні види уваги, включаючи візуальну, аудитивну, спрямовану, селективну, постійну, розподілену та альтернативну, і те, як вони впливають на навчання дітей цього віку.

Текст підкреслює, що багато чого залежить від розвитку уваги молодших школярів, включаючи фізіологічні та психологічні. На нервову систему та кровообіг впливає хороше здоров'я, хороший сон і регулярна фізична активність, що призводить до кращої уваги. Крім того, здатність дитини зосереджуватися та концентруватися залежить від її емоційного та психологічного благополуччя.

Наголошується на відмінностях у розвитку уваги між дорослими та молодшими учнями. Зокрема, молодші школярі можуть утримувати увагу на певному завданні лише протягом десяти-п'ятнадцяти хвилин, а потім вона може розпадатися що має значний вплив на планування проведення занять.

У тексті сказано, що молодші школярі мають обмежені можливості абстрактного мислення, тому їм потрібні конкретні приклади, ілюстрації та візуальні демонстрації, щоб краще зрозуміти матеріал. Крім того, вони можуть потребувати зовнішнього стимулу, наприклад похвали вчителя або обіцянки винагороди, щоб підтримувати увагу та зацікавленість у навчанні.

Розділ надає повний огляд розвитку уваги у молодших школярів і пропонує поради вчителям щодо того, як ефективно планувати навчальні заняття з урахуванням цих характеристик. Висвітлено, наскільки важливо враховувати вікові особливості дітей, використовувати методи, які заохочують аналіз, узагальнення та самоконтроль, а також враховувати зміст, методи та структуру навчання. Підкреслюється важливість поставити перед учнями нові завдання та навчити їх вирішувати їх.

РОЗДІЛ 2

ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ АСПЕКТІВ УПРАВЛІННЯ УВАГОЮ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

У другому розділі розглядаються методи дослідження особливостей прояву уваги молодших школярів під час навчання та психологічні аспекти управління увагою. Для досягнення цілей дослідження використовувалися авторська анкета для вчителів, «Коректурна проба за Б. Бурбоном» для учнів і спостереження за їхньою поведінкою під час занять. Комплексний підхід дозволив краще зрозуміти фактори, що впливають на увагу дітей молодшого шкільного віку.

Результати показують, що діти, які більше часу проводять з батьками, краще концентруються на навчанні завдяки емоційній підтримці. Молодші класи дуже цікавляться навчанням і вчителями, але часто відволікаються на спілкування з однолітками, що потребує додаткової уваги педагогів для створення збалансованого навчального середовища.

Однією з ключових знахідок є те, що після обідньої перерви увага молодших школярів суттєво знижується. Це вказує на необхідність адаптації навчального плану, включаючи більш активні або інтерактивні форми навчання в другій половині дня для підтримання зацікавленості та концентрації учнів.

Дослідження також виявило гендерні відмінності у здатності зосереджуватися: дівчата показали кращі результати порівняно з хлопчиками. Вплив комп'ютерних ігор і перегляду телевізора на увагу учнів не був значним, що суперечить деяким поширеним уявленням про їх негативний вплив.

Аналіз відповідей вчителів показує, що ефективно управління увагою молодших школярів потребує різних підходів, орієнтованих на індивідуальні потреби учнів і врахування їхнього психологічного комфорту. Основними проблемами є природна рухливість дітей і короткий термін концентрації. Рекомендується використовувати інтерактивні методи навчання, такі як

групові завдання, ігрові елементи та часті зміни діяльності для підтримки активності та зацікавленості учнів.

Дослідження підкреслює важливість розуміння особливостей прояву уваги молодших школярів і вибору відповідних педагогічних методів для створення сприятливого навчального середовища. Це сприятиме не лише академічному успіху, а й загальному розвитку навичок для подальшого навчання та соціальної адаптації.

РОЗДІЛ 3

ПРАКТИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З УПРАВЛІННЯ УВАГОЮ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ

Третій розділ містить практичні рекомендації щодо використання результатів дослідження щодо психологічних аспектів управління увагою молодших школярів у навчальному середовищі. Наголошується на тому, що при плануванні та проведенні уроків важливо враховувати індивідуальні особливості кожного учня, а також створювати сприятливе середовище для збереження уваги. Були запропоновані різні стратегії, щоб підвищити зацікавленість і концентрацію уваги учнів. Ці стратегії включають використання ігрових елементів, інтерактивних методів, візуальних матеріалів і рухливих вправ.

Окрема увага приділяється навчанню молодших школярів самоконтролю та управлінню власною увагою. Це включає навчання методам планування часу, зосередженості та використання стратегій для підвищення продуктивності навчання. Крім того, наголошується на тому, наскільки добре рухова активність і здоровий сон впливають на увагу та когнітивні функції дітей.

Для того, щоб сприяти розвитку уваги в класі, важливо створити сприятливу атмосферу, використовувати візуальні допоміжні засоби, стимулювати рух і активність, створювати різноманітні навчальні ситуації, розробляти індивідуальні підходи та підтримувати співпрацю з батьками. Загалом текст надає ґрунтовні та всебічні рекомендації для вчителів щодо ефективного управління увагою молодших школярів і створення сприятливих умов для їхнього навчання та розвитку.

ВИСНОВКИ

1. У результаті теоретичного аналізу проблеми уваги у контексті психологічного розвитку молодших школярів було виявлено ряд ключових аспектів, які визначають характер та динаміку уваги у цій віковій групі. Впорядкування понятійної бази цього дослідження було проведено з використанням аксіоматичного підходу, що сприяло систематизації та уточненню ключових термінів. У результаті аналізу було виділено вихідне поняття "увага", яке стало основою для визначення базових термінів, таких як увага, концентрація, розсіяність тощо. Кожен з цих термінів був детально проаналізований та впорядкований у межах мотиваційної сфери особистості. Особлива увага була приділена поняттю мотиваційної сфери особистості як центральному елементу, що визначає напрямок та інтенсивність мотиваційних процесів у молодших школярів. Визначено, що мотиваційна сфера особистості є ядром простору особистості, де переплітаються всі особистісні властивості та мотиваційні процеси, що забезпечують стабільність, стійкість та цілісність розвитку особистості. Отже, теоретичний аналіз проблеми уваги у контексті психологічного розвитку молодших школярів дозволив систематизувати та уточнити понятійну базу цього дослідження, що стало основою для подальших досліджень та розробки практичних рекомендацій для вчителів та психологів.

2. Здійснене емпіричне дослідження особливостей прояву уваги молодших школярів під час учбової діяльності підтвердило важливість врахування психологічних аспектів управління увагою в навчальному процесі. Дослідження показало, що більшість молодших школярів виявляють різні рівні залежності від зорової стимуляції та зовнішньої мотивації, що може впливати на їхню увагу та концентрацію під час навчання. Результати дослідження вказують на необхідність впровадження індивідуального підходу до кожного учня з урахуванням його особистісних особливостей та потреб. Наприклад, для учнів, які виявляють високий рівень залежності від зорової стимуляції, можуть бути корисними стратегії, спрямовані на зменшення

відволікань та підвищення уваги, такі як використання візуальних матеріалів та інтерактивних методів навчання. У той же час, для учнів, які менш мотивовані до самостійної діяльності та навчання, важливо забезпечити стимулююче середовище, що сприяє підвищенню мотивації та зацікавленості у навчанні. Розуміння особливостей прояву уваги молодших школярів дозволяє розробляти ефективні педагогічні підходи та програми, спрямовані на покращення навчального процесу та розвиток уваги учнів. Наприклад, включення інтерактивних методів навчання та ігрових елементів може сприяти підвищенню уваги та зацікавленості учнів у навчальний процес. Результати дослідження підкреслюють важливість розуміння та врахування психологічних аспектів управління увагою молодших школярів для покращення якості навчання та досягнення їхнього успіху в школі. Дослідження особливостей прояву уваги молодших школярів під час навчання відкриває широкі перспективи для вдосконалення педагогічної практики та створення оптимального навчального середовища. Результати дослідження свідчать про необхідність розвитку індивідуальних стратегій управління увагою відповідно до потреб та особливостей кожного учня. Одним із важливих висновків є необхідність розробки та впровадження програм підвищення кваліфікації для вчителів, спрямованих на вивчення психологічних аспектів управління увагою молодших школярів. Такі програми можуть включати в себе навчання новим стратегіям та методикам, а також обмін досвідом між вчителями для пошуку оптимальних рішень у кожному конкретному класі. Важливо створити сприятливі умови для розвитку уваги в навчальному середовищі, зокрема, за допомогою впровадження інтерактивних методів навчання, використання візуальних матеріалів та ігрових елементів. Це допоможе підвищити інтерес учнів до навчання та збільшити їхню зосередженість під час уроків. Узагальнюючи, дослідження підкреслює важливість розуміння та врахування психологічних аспектів управління увагою молодших школярів для ефективного організації

навчального процесу. Це дозволить вчителям підвищити якість навчання та сприяти успіху учнів у їхньому навчальному шляху.

3. З урахуванням психологічних аспектів управління увагою молодших школярів під час навчання були сформульовані практичні рекомендації, спрямовані на оптимізацію процесу навчання та розвитку уваги цільової аудиторії. Метою впровадження цих рекомендацій є створення сприятливих умов для забезпечення ефективності навчального процесу та підвищення успішності учнів. Дослідження не має на меті остаточно вирішити всі аспекти даної проблеми, але, натомість, відкриває нові горизонти для подальших досліджень та вдосконалення практичних підходів у цій області. Виявлені питання та виклики вказують на необхідність подальшого дослідження та розширення нашого розуміння психологічних механізмів управління увагою у молодших школярів. Таким чином, подальший розвиток та удосконалення практичних рекомендацій щодо управління увагою молодших школярів під час навчання є важливим завданням, що вимагає спільних зусиль вчителів, психологів та інших фахівців у галузі освіти. Розширення досліджень на інші аспекти цієї проблематики та залучення більш широкого спектру учасників до обговорення та впровадження рекомендацій є важливим кроком у покращенні навчального процесу для молодших школярів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Афанасьєва Н.М. Основи педагогічної психології : Навч. посіб. - К.: Літера ЛТД, 2012. - 320 с.
2. Бех І. Д. Ідентифікація у вихованні та розвитку особистості. *Педагогіка і психологія*. 2013. №4. С. 42–49.
3. Білоконь Л.М. Розвиток мислення молодших школярів: психолого-педагогічні аспекти. - Львів: Видавництво "Світ", 2012. - С. 105-107.
4. Варій М.Й. Загальна психологія: Підручник для студентської психології і педагогічних спеціальностей. 2-ге видан., випр. і доп. К.: "Центр учбової літератури", 2007. С.11–39.
5. Галицька О.В. Методика діагностики психічного розвитку молодших школярів. Київ: Видавничий дім "Києво-Могилянська академія". 2008.
6. Гендерсон В. Л., та Дреснік Ш. І. Планування часу та управління ресурсами у навчанні молодших школярів. *Журнал педагогічної практики*, № 3, 2006. С. 45-51.
7. Гончарук П.А., Сингаївська І.В. Загальна психологія: Пропедевтика (модульний підхід) : Навч. посібник для студ. ВНЗ. Київ: Університет економіки та права «КРОК», 2009. 220 с.
8. Джонсон, А. Роль сім'ї у формуванні уваги та концентрації у молодших школярів. *Журнал "Сімейна психологія"*, 8(3), 2020. С. 112– 125.
9. Дитяча психологія: Підручник / О.М. Шевченко, Л.В. Христенко. Київ : Центр навчальної літератури, 2010. 304 с.
10. Діагностика психічного розвитку дітей молодшого шкільного віку: Методичні рекомендації / за заг. ред. Шевченко Т.Л. К.: Видавничий дім "Слово", 2012. 192 с.
11. Дімітріаді Я. Когнітивні процеси у дітей: пам'ять, мислення, увага. 2008. С. 45-61.

12. Доманський, Ю. М. Психологія сприймання і уваги: посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: Видавництво Літера ЛТД, 2015.
13. Дуткевич Т. В. Дитяча психологія : навч. посібн. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 424 с.
14. Заброцький М.М. Психологічні особливості дітей молодшого шкільного віку. *Сновська загальноосвітня школа I-III ступенів № 1: веб-сайт*. URL: [Ви знаходитеся тут: - schors-school1.edukit.cn.ua](http://schors-school1.edukit.cn.ua) (дата звернення 30.08.2022)
15. Запорожець О. В. Педагогічна психологія: навч. посібник /Київ : Либідь, 2004. 46 с.
16. Зінченко В. П. Психологія мовленнєвого розвитку Київ : Либідь, 2001. С. 122-130.
17. Іванова О.М. Використання ігрових методів у навчальному процесі молодших школярів. *Нові підходи в освіті*, №2, 2020. с. 25-32.
18. Ковальчук О. Застосування візуальних допоміжних засобів у навчальному процесі молодших школярів: теоретичні та методичні аспекти. *Педагогічна наука і освіта*. 2016. № 2. С. 17-25.
19. Ковальчук О. Застосування візуальних допоміжних засобів у навчальному процесі молодших школярів: теоретичні та методичні аспекти. *Педагогічна наука і освіта*. 2016. № 2. С. 17-25.
20. Кремень В. Г. Про Дитиноцентризм, або чому освіта України потребує структурних змін *Щоденна всеукраїнська газета День*. 2009. №210 (3130). С. 16. <https://maidan.org.ua/arch/osvita/1258619863.html>
21. Літвінова І. Особливості застосування візуальних допоміжних засобів у навчальному процесі молодших школярів з урахуванням їхніх індивідуальних потреб. // *Педагогічна психологія та психологія особистості*. 2019. С. 12-19.
22. Пилипон Н. І., Сингаївська І. В. Особливості емоційної сфери дітей дошкільного віку. *Актуальні питання сучасної науки та практики:*

матеріали Науково-практичної конференції (15 листопада 2018 року, м. Київ)
К.: Університет «КРОК», 2018. С. 553–555.

23. Пилипон Н. І., Сингаївська І. В. Особливості емоційної сфери дітей дошкільного віку. *Актуальні питання сучасної науки та практики:* матеріали Науково-практичної конференції (15 листопада 2018 року, м. Київ) К.: Університет «КРОК», 2018. С. 553–555..

24. Психологічні особливості учнів початкових класів URL http://ort.kiev.ua/2.str/sps/sps_004.pdf (дата звернення 29.08.2022)

25. Психологія розвитку особистості: навч. посіб. / за заг. ред. С.М. Ковальчук. - К.: Видавничий дім "Освіта", 2018. - 464 с.

26. Психологія розвитку. Розумова та емоційно-вольова готовність: URL : https://pidru4niki.com/77710/psihologiya/rozumova_emotsiyno-volova_gotovnist#39 (дата звернення 29.08.2022)

27. Роуз, Е. Вплив ентузіазму викладача на мотивацію учнів. *Психологія навчання та виховання*, 3(2), 2020. С.45-57.

28. Семенов, В.В. Психологічна діагностика: Навч. посібник. Харків: Видавничий дім "Інжек". 2010.

29. Семенова Н. Психолого-педагогічні аспекти використання візуальних матеріалів у навчанні молодших школярів. *Новітні педагогічні технології*. 2020. № 2. С. 56- 64.

30. Сидоренко, О. Фізичний розвиток учнів молодшого шкільного віку: особливості та вплив на навчальний процес *Науковий вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія: Педагогічні науки*. 2019. Вип. 1. С. 81-87.

31. Сингаївська І. В. Психологічні особливості прогнозування моральної поведінки в молодшому шкільному віці : дис. ... канд. психол. наук: спец. 19.00.07 / АПН України, Ін-т психології. К., 1993. 149 с.

32. Сингаївська І.В. Особливості регуляції моральної поведінки в молодшому шкільному віці. *Соціальна психологія*. Київ, 2009. №2 (34). С. 172-177.

33. Сміт. Д. Позитивний вплив емоційної відкритості викладача на навчання молодших школярів. *Журнал педагогічної психології*, 2019. С. 67-79.
34. Строков О. Логічна пам'ять у дітей молодшого шкільного віку: особливості формування та розвитку. *Педагогіка і психологія*. 2018. №6. С. 74-81.
35. Уроки вправності: діагностика психічного розвитку молодших школярів / Л.С. Боярчук [та ін.]. Дошкільна освіта. 2015. № 6. С. 15-17.
36. Формування особистості дитини в молодшому шкільному віці. *Психологія розвитку*: URL https://pidru4niki.com/77714/psihologiya/formuvannya_osobistosti_ditini_molods_homu_shkilnomu_vitsi#17 (дата звернення 1.09.2022)
37. Белякова С., Левенець Т. Психологічні особливості розвитку уваги у молодших школярів *Перспективи та інновації науки* № 10(15) (2022): DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-10\(15\)-412-424](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-10(15)-412-424) (дата звернення 28.11.2023)
38. Шевцова Г. Г. Молодший шкільний вік: традиції та інновації в дослідженнях Збірник наукових праць [Херсонського державного університету]. Педагогічні науки. 2015. Вип. 68. С. 134-138. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/znppn_2015_68_25
39. Юнгіанське консультування: кол. моногр. / Ткач Р. М., Сербова О. В., Сингаївська І. В. та ін.; за ред. Ткач Р. М. К. : Талком, 2021. 220 с.
40. Allen, A., & Fraser, B. (2007). Parent and teacher perceptions of school climate: An Australian perspective. *School Effectiveness and School Improvement*, 18(3), 365-381.
41. Berman, R. A., & Slobin, D. I. (Eds.). (1994). Relating Events in Narrative: A Crosslinguistic Developmental Study. *Lawrence Erlbaum Associates*.
42. Bjorklund, D. F., & Causey, K. B. (2018). *Children's Thinking: Cognitive Development and Individual Differences* (6th ed.). SAGE Publications.

43. Gelman, R., & Brenneman, K. (2004). Science learning pathways for young children. *Early Childhood Research Quarterly*, 19(1), 150–158. <https://doi.org/10.1016/j.ecresq.2004.01.008>
44. Lin L, Lee T and Snyder LA (2018) Math Self-Efficacy and STEM Intentions: A Person-Centered Approach. *Front. Psychol.* № 9:2033. doi: 10.3389/fpsyg.2018.02033
<https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fpsyg.2018.02033/full>
45. Lepper, M. R., Corpus, J. H., & Iyengar, S. S. (2005). Intrinsic and extrinsic motivational orientations in the classroom: Age differences and academic correlates. *Journal of educational psychology*, 97(2), 184.
46. McKeown, M. G., & Beck, I. L. (2018). The Nature of Vocabulary Development. In A. Pollatsek & R. Treiman (Eds.), *The Oxford Handbook of Reading* (pp. 217-232). *Oxford University Press*.
47. Tomlinson, C. A., Brighton, C., Hertberg, H., Callahan, C. M., Moon, T. R., Brimijoin, K., ... & Reynolds, T. (2003). Differentiating instruction in response to student readiness, interest, and learning profile in academically diverse classrooms: A review of literature. *Journal for the Education of the Gifted*, 27(2-3), 119-145.
48. Xie, Y., Li, H., Zhang, D., & Lu, J. (2020). The role of physical activity in attention and memory: A systematic review. *Frontiers in Psychology*, 11, 618239. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.618239>